

професійної етики, економіки, маркетингу, організації зв'язків з громадськістю, психології, соціології та економіки праці, трудового законодавства, безпеки життєдіяльності людини та охорони праці; інструментальні засоби сучасного офісу (інформаційні технології та засоби оргтехніки) та принципи користування ними; правила і порядок захисту персоналу та об'єктів.

Перелік дисциплін, що викладаються, значною мірою складається з нормативних дисциплін ОПП. Якщо проаналізувати їх, то стане зрозуміло, що тільки незначна частина знань та умінь забезпечується ними. Тому важливо урахувати цю розбіжність шляхом коригування складу та змісту нормативних дисциплін. Вибіркові дисципліни вищого навчального закладу також слід спрямувати на вирішення існуючих проблем. Значною мірою може сприяти цьому розробка професійного стандарту, що ураховує вимоги виробництва.

І.П. Гаркуша, М.Ш. Певзнер
(Національний гірничий університет)

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИКА» ЯК СКЛADOVA МІЖНАРОДНИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ

Міжнародна акредитація освітніх програм як забезпечення входження України до всесвітнього процесу навчання, мобільності студентів та академічного персоналу.

Постановка проблеми. Під час чергової зустрічі міністрів, що відповідають за вищу освіту в країнах, які є учасниками Болонського процесу, було підписано Болонську декларацію [1]. Тим самим вони виразили свою готовність до сумісної роботи у відповідності з принципами, встановленими зазначеним документом. У цьому документі як важливі пріоритети зазначені: становлення ефективної системи якості освіти, поширення системи використання академічних ступенів, яка базується на двох циклах, удосконалення системи визнання термінів навчання і отриманих ступенів.

Така постановка проблеми вказує на актуальність розробки в державах, представники яких підписали Болонську декларацію, і, зокрема, в Україні, міжнародних освітніх програм, що є основними інструментами реалізації положень Болонської декларації, а також їхньої акредитації і ліцензування. Міжнародні освітні програми, які пройшли відповідне ліцензування і акредитацію, мають підвищити конкурентоспроможність європейської (в тому числі української як її невід'ємної складової) освіти, і тому участь у них розглядається як важливий етап інтегрування українських вишів до європейського освітнього простору.

Аналіз останніх досліджень. Під час укладання навчальних планів в Україні виділяється ціла низка дисциплін, які іменуються фундаментальними. Критерії, за якими ту чи іншу дисципліну вважають за фундаментальну, взагалі

досить розпливчасті. У даному повідомленні зроблена спроба сформулювати більш точні критерії, за якими до фундаментальних відноситься дисципліна «Фізика» (у зв'язку з цим див. [2]).

Сучасні програми курсу, підручники та наявні навчальні посібники не в повній мірі віддзеркалюють концепцію побудови курсу та не завжди відповідають сучасному фізичному мисленню та рівню фізичної науки. Через це спостерігаються постійні спроби частого корегування названих документів. У той самий час створити оптимальне навчально-методичне забезпечення курсу «Фізика», на наш погляд, досі не вдалося.

Цілі публікації: висвітлення особливостей побудови курсу «Фізика» в сучасних умовах як складової міжнародної освітньої програми Болонської системи освіти.

Зазначимо, що відповідність програм курсів навчальних дисциплін сучасному науковому рівню має бути одним із головних показників під час акредитації відповідної освітньої програми. Тому в повідомленні викладається концепція побудови курсу «Фізика», зокрема, в технічних ВНЗ, яка базується на релятивістських і квантових уявленнях.

Основна частина. У роботі формулюються цілі викладання курсу «Фізика» як складової відповідної освітньої програми. Наводяться канали подальшого використання інформації, яку отримують майбутні фахівці під час вивчення курсу. Зазначається, що володіння фізичними законами та вміння застосувати їх на практиці значно підвищують конкурентоспроможність фахівця та полегшують його становище на ринку праці. Корисним може бути вивчення фізики в тій чи іншій формі для магістрів, оскільки існує багато виробництв, які мають наукомісткий характер.

З іншого боку, вивчення фізики має універсальний характер, оскільки вона є інтернаціональною наукою, їй не притаманні будь-які національні особливості. Ця обставина сприяє мобільності студентів, а також уніфікації навчальних програм з фізики в межах Болонського процесу.

Висновки. Отже, в поданому повідомленні сформульовані критерії, за якими фізична наука та навчальна дисципліна «Фізика» відносяться до низки фундаментальних, викладається концепція побудови програми дисципліни, що відповідає сучасному рівню науки, наводяться можливі канали використання майбутніми фахівцями знань, отриманих під час вивчення фізики, підкреслюється значення інтернаціонального характеру фізичної науки як важливої складової Болонського процесу.

Бібліографічні посилання:

1. Комюніке Конференції міністрів вищої освіти. Берлін, 19 вересня 2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/030919Berlin_communique.
2. Г.Г Півняк, І.П. Гаркуша. Фізична наука і підготовка фахівця технічного профілю // Научный вестник НГУ. – 2003. – №4. – С. 3. – 12.
3. Ч. Киттель, У. Наут, М. Рудерман. – Берклеевский курс физики. В пяти томах. Том 1. Механика. – М. – Наука – 1983. – 448 с.